

نومرو : ۷۵

اداره خانه

ایستانبول . جفال اوغلنده

دائرة اجتهاد

Idjtihad Constantinople

دوردنجی سنه

اجتهاد

حریت فکریه یه خادم

نچشابه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص : الرهامی صفا

۸ آغستوس ۱۳۲۹

آبونه

سنه انتی نینق

تورکیا ایچین ۲۰ غروش ۲۵ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۰ فرانق ۶ فرانق

نسخه سی ۵۰ یارمه

ادبه کورونمهی قیلندن اولان شو تصادف بی برار
 دوشوندوردی. سن وسال جهتیله اولان بوفرقدن طولای
 یازیلرده بفرق آراق هیچ ایجاب ایتزدی. فقط
 بوفرق آرانغه حاجت برامدان محمد فؤاد بککدها ایلک
 سطرلرنده کندینی کوستریور. جناب شهاب الدین بک
 امضاسنک بزه وعد ایتدیکی زلال مسکرله برقاج سطرده
 باشمزی دوندور. وهیچ برزمان سیراب لطفی اولامدیغمز
 اوزلال شیرین بزى دائما برعشش سکران ایچنده بیراقه رق
 کسلیر! بتر. «عجبا نه زمان بیتجهک» ديه مقاله نك
 مابعدینه احاله نظر ایتک خاطرله کله دن کندى لطفی
 قيصقائش کی غماز بر نظره کولن. - اومحتمم امضانك
 قارشیکزه دیکیلدیکی کوررسکز. او، موضوعی تامیله
 احاطه وادراك ایتدیکی کوستر واقفانه بر لسانله سزی
 یورمادن، روحکزی اینجیتمه دن تسخیر ایدر کوتورر
 وسز بونده برشمه تصلف حس ایده چک قدر اراده کزم
 صاحب اولامازسکز. جناب شهاب الدین بک (پهرلوتی -
 حیات ادبیة سى) عنوانی آلتنده بزه آنجق بیر لوتی بی
 طانییور.

کوپریلی زاده محمد فؤاد بکه کلنجه: کنجک
 ایجاباتندمیدر، نه در! بویازیلرده کندینی کوسترمک هوسی
 زیاده جه محسوس اولیور. اون ایکی پونطولق یازیلرله
 اوچ ستون قابلايان اوحوضه معلومات ایچنده بوغولیانلریک
 اعلا فرق ایتشلردر که پهرلوتی سرنامه سى آتنده اصل
 موضوع بحث اولان ذات محمد فؤاد بکک کندندن بشقه
 برکیمسه دکلدز. اومقاله نك برقاج سطرینی کوزدن
 کچیرلم:

«.. زیرا بوتون منقدر، مثلا اناطول فرانس،
 ژول لومه تر، پهلیسه همفکر اوله رق ادعا ایدیورلر که...»
 درحال انتقال ایدرز که محرر مقاله بوتون منقدری
 اوقومش وایچلرندن حسب الزوم انجق شو اوچنی مثال
 کتیرمشدر.

«بن لوتینگ سحر صنعتی حقنده فرانسر منقدرلرندن

قلبك نه بونیوك بیر کره در خاک اوزه رنده؟!
 پهنای سنادن ده کنیش سنده کی وجدان...!
 سن، آوروپانک ساجه پرشور وشرنده
 طوفانلرک اوستنده یانان مشعل سبحان!!
 بیرقطره مظلم طوتوشور اهرشررکده،
 بیرظلمت زاخر داغیلیر عاجز ولرزان،
 یوقدر، اولاماز - آه! - فقط، تاب وفرکده
 طوفانلری سوزان ایده چک تابش نیران...
 لکن، بویتر: چینلادی هپ، قلب زرکده
 قانلر یوغوران نیچهرله صیحه عدوان!!
 غربک متحجر دل بیداد اثرنده
 یوکسک سسکه یوقساده بیرمعکس رعشان،
 شرک غم روحونده، صولوق چشم ترنده
 باق، لرزه نما! بیر ابدی لمعه شکران!

۳۱ تموز ۱۳۲۹، قاضی کوی فیضه الله صاحب

پهر لوتی وادبامنر

پهر لوتی کلدی. ناصیه سنده دائما برشرق ییلدیزی
 پارلایان بوغرب ادینک قدومنه ادیبانه مقاله لرله آز
 چوق بزمده ادبامنر پیشکشلر ایشار ایتدیلر. بالخاصه
 تصفیر افکار کچن صالی کونکی نسخه سنده جناب
 شهاب الدین کبی طانمش برسیای ادبی وکوپریلی زاده محمد
 فؤاد بک ایله راسمه استقبالی ایفا ایتش بولونیوردی.
 جناب شهاب الدین بک غزته ده رسمنک بک کنج کورونمهنه
 رغماً ربع عصره یاقلاشان سن اشتهاریله شبهه سز حیات
 ادیمزک رسیده کمال اولمش بررکن مهمیدر. عفريت
 صنعتی کندینه رام ایدن سحر قلمیله اوبزه اسرار محاسن
 طبیعتی فاش ایدرگن بوکونکی رفیق استقبالنک هنوز
 تشکلیاب وجود اولدیغی هیچ خاطرینه کتیره ییلیرمیدی؟
 بابا ایله اوغل ویا استاد ایله نلینک ال اله ویره رک صحنه

دیمک بحرر بك آناطول فرانس ، ژول لومه تر ، په لیسې کې منقدری ایښه نې ، سامه نې ، بورژې وې وبالطبع لوتی او قودینی کې سولای پرودومک ده نصل دوشونديکني بیلور ؛ اعلا !

« رومانیزم مسلک ادیسی اوزون مدت بوفکرلره مشغول اولمشدی . »

شاهد عادل آراسه کز اشته محمد فوآد بك . رأى العين کورمش کې سویله یور . شاتوبریان ده برحیات اولسه یدی انحق بویولده اداره لسان ایده بیلیدی . اصلی بیله مز - سهم ده (مشغول اولمشدی) دینه جکته (مشغول اولمش) صیغه نقلیه سیله اکتفا ایدلش اولسه ترجمه ده طوغرو اولوردی .

« پیه لوتی ده خاصه تحلیل اصلا موجود دکدر . بوتون اثرلرنده یالکز کنديسې ، کندي روح بسیطی تصویر ایله اکتفا ایتش ... »

بونی کیم سویله یور ، وبو حکمی کیم ویریور ؟ محرر بك می یوقسه فکر آ کنديلرینه مخالف ویا موافق اولدیغی خبر آلدیغمز اساتذہ منقدين می ؟ بوراسی آ کلاشلیور . ینه ترجمه ده بر خطا ویا نقصان اولدیغه احتمال ویرمک ایستدیکمز ایچون آ کلاشلیور دیورز . یوقسه روش افاده بو حکمک صاحب مقاله طرفدن ویرلیدکني ظن ایتدیره جک بر شکلده در . فقط ناصل اولورده انطول فرانس ، ژول لومه تر ، په لیسې دن سوکره سوز سویله مک و حکم ویرمک صره سی محمد فوآد بکه کلیر ؟ کنديسې نه قدر ذکی ، نه قدر معلوماتی فرض ایتسه ک فرانسه ادبانی کرسی خطا بتنه مواجهه سنه آلهرق حقلرنده لاقیدومغرو ویرمک کدن صوک حکملری ویرمسی مخالف طبیعت کوریورز . پیه لوتی نک یالکز کنديسې ، کندي روح بسیطی تصویر ایله اکتفا ایتدیکني خبر ویرن فوآد بك شومقاله سنده عین خطایه دوجار اولدیغی فرق ایده مه مشدر .

« اعتنا وصنعتکارلق مسئله سنه کلنجه ، لوتی هیچ

برازدها مفراط طاورانه جنم » عجبا فرانسز منقدرلرینک می یوقسه محمد فوآد بک فکری می قبول ایده لم ، نه دیر سکر ؟ « لوتی نک رومانلری ، مثلاً (ایزلندا بالقجیدی) نې (لوتی نک ازدواجی) نې ، (بر سیاهینک رومانی) نې اوقود یغ زمانلر ... »

سز اوقومشکر ، اعلا ؛ فقط بزه بر فائده سی ؟ « ایښه نې ، سامه نې ، بورژې نیچین سودیکمی ، اثرلرندن نصل بر حصه تحس آلدیغی صوره جق اولسلر ... »

ایښه نې ، سامه نې ، بورژې کې محررلرک بحثه نه مناسبتله قاریشدر لیدی و بونلری نیچین سودیکمی محرردن صوران اولمدینی حالده « صوره جق اولسلر ... » دیه بر فرضیه ترتیبه نه دن لزوم کوردیکی آکلاشلیه ماشدر . « اولا ژول لومه تر ایله هم فکر اوله رق شونی سویله یم که ... »

محرر بك ژول لومه تر ایله هم فکر اولمسه نه لازم کلیر ؟ وهم فکر اولدیغی بیلمکدن ... (افاده لری چوق تعدیل ایتک ایسته دیکم حالده ینه سویلکدن منع نفس ایده میه جکم) هوت ، صاحب مقاله نک ژول لومه تر ایله هم فکر اولدیغی یاخود فرانسز منقدرلرینه مخالف افکار طاشیدیغی بیلمکدن بز نه استفاده ایدرز ؟ اگر ژول لومه تر نک لوتی حقنده کی تنقیداتی محمد فوآد بکک مظاهرت فکریه سیله تأید ایتک احتیاجنده ایسه بن بو احتیاجک نه اور ویاچه نه ده بزه . هنوز محسوس اولدیغی ظن ایتیمورم . وبوندن سوکرده اور ویا منقدرلرینک افاده لری مسموع ومعتبر اولق ایچون مذکور محررک مهر تصدیقه اقتران ایتک لزومی حامل شرفی بر کونک ترکیا ایچون طو - غمه جغه مع الاسف قائم . هله مقاله مزه براز ده کوز کز دیر لم :

« بوضعتکار حساسک بویه مضطرب ، اندیشه کار بروحه مالک اولمسی « سولای پرودوم » کې هر شیک فانی اولدیغی دوشونمه سی ... »

بر وقت مدقق، اندیشه مکملیتله لرزان بر صنعتکار اولامادی ..»

بونیده سزیمی سسویلورسکزر؟ دیمک سز فرانسزجه یه بو درجه لرده واقفسکزر. اجنبی بر لسانده اسالیب افاده نك بتون صنعتلرینه، بتون اینجه لکلرینه نفوذ ایده جک، بر فرانسز ادینک اندیشه مکملیتله لرزان بر صنعتکار اولوب اولدیغنی آگلایه جق قدر نافذ بر فرانسز کوزینه مالک اولدیغکزی ظن ایتیموزدم. حقکزرده بودرجه حسن ظن صاحبی اولامدیغمک قباحی ایسه بکا عائد دکلدر: اجتهدک استانبولده چیقان ایلک یعنی ۲۴ نجی نسخه سنده درت بیوک صحیفه یی طولدوران باشلیجه ترجمه خطالر کزی کوردکن moments critiques ترکیبی «ازمنه تنقیدیه» دیه ترجمه ایتدیکنکره واقف اولدقدن صوکره... سزی اینجتمه مک ایچون نه درلو سسویلیم... نهوت اوترجه لره، او آگلایشره برکره کوز کزیدردکن صوکره طارلما ییکزر، سزک؛ فرانسزجه «او قودیغکزی لایقیله آگلایه جق بر قوتده اولدیغکزه حکم جویردم که بونده ده نجی معذور کوررسکزر، دکلکی؟ نه ایسه بوبیجی آچامق اولالا. «او، مثلاً فلوبه ر کبی برجه له، بر ترکیب ناوزرنده ساعت ترجمه توقف ایده جک،... بر روحه مالک دکلدر»

فلوبه رک بویله اولدیغنی بریرده کورمش اولدیغکزر آگلایشیلور. یوقسه بر ترکیب اوزرنده فلوبه رساعت ترجمه توقف ایدرکن سزکده بر طرفده بکله مش اولدیغکزه احتمال ویرمک لازم کایرکه سزک تولدکردن اول فلوبه رک وفات ایتمش اولدیغنی بیوک بر مانع کبی تلقی ایتزسه کبیله بوا احتمال ینه کولونج اولقدن قورتولماز.

«... وبالخاصه استانبولی... کورمک سعادتنه مظهر اولان پیه رلوتی ایچین مثلاً (بالزاق) ی (بورژه) یی اشغال ایدن موضوعلر اهمیتسز و محدوددر.»

شوسوزی سویلیمکه صلاحیتدار اولق ایچوق بالزاق و بورژه یی تماماً اوقومش اولق لازم کلزیمی؟ و محرر بو

سوزله بزه بونی ده ا کلامق ایسته میورمی؟ صاحب مقاله نك حیات گذشته سی - شیمدی یه قدر اسمی کچن و بوندن صوکره کچه جک اولانلردن صرف نظر - یالکز بالزاق کلیات آتارینی اوقومق ایچون کافی کلیه جکنی کیم حساب ایده جک؟

«ایشته لوتی یه کز یاده موفقیت بخش اولان، اثر لرینه اوقدر مؤثر بر جاذبه صنعت ویرن شی موضوعلرینک بو یکیلکی، بزه نقل ایتدیکی مناظر فسونکارانه نك مجهولیتی، خلاصه تعیر مخصوصیه اغزوتیزم = Exotisme در.»

جمله ده کی (بز) دن مقصد کیمدر، بزیمی یوقسه فرانسز- لرمی؟ بوراده ترجمه خطاسی یوق، فقط بر اثر ذهول وار صافیرم. مراق ایتدمده بو کله یی پتی لاروسده آردم. اورده " Pierre Loti est un des plus éminents représentants de la littérature exotique. »

(پیه رلوتی موضوعاتی مالک اجنبیه دن اقتباس ایدن مسلك ادینک بلند بر مثیلدر) جمله سنی مثال اوله رق کوسترلمش بولدم. دیمک محمد فوآد بک کشفنده آلدانامش. فقط پیه رلوتی نك (تعیر معذور کورولسون) خاصه اغزوتیقیه سی شو صورتله پک اعلا ا کلاشلمش ایکن محمد فوآد بک بوراده عنان بیجی اغزوتیزم اوزرینه توجه ایده رک منقد (ژول لومه تر) ک فکرینه کوره (یالکز بو نقطه ده منصفانه بر اعتراف وار) اغزوتیزمک برناردن دوسه ن پیه رک پول و ویرثینی سیله (اثرله مؤثرک هر ایکسی ده پک معروف اولدیغنی ایچون شو ایکی اسمدن بری فضله دکلکی؟) کیرمش اولدیغنی سویلدکن وینه بوبیجته عائد اولق اوزره قائل بللی اولیان برچوق سوزلر سویلدرک آرایه شاتوبریانک آنالاسیله سه لوتاسنی و بیلیم نه کبی بر مناسبتله راسینی ونهایت ینه آناطول فرانس قاریشدر - دقدن صوکره :

«پول بورژه نك فکر نجه، دیور، رومان تیزم غایه خیالیسنک ایلک طبیعت اساسیه سی بودر. آفره ددوموسه نك اسپانیا و ایتالیا حکایه لری، ثوفیل غوتیه نك آله رتوسی،

ويقتور هوغونك نوتر دام دوپاری سی هپ بوکا اتباعاً
يازمشدر »

وز، بوزواللی قارئلر کیتکجه جوشان اولان بودریای
معلومات ایچنده حیرتله شاشیروب قلیوروز. ده صوکره
ینه بالاپروازانه حکملر :

« نه روماتیکلر، نه برناردن دوسه نپهر، نه ده شاتوبریان
بو خصوصده پهرلوتی قدر یوکسکلک، کوزلک
کوسترمه مشلردی »

اون ایکی سطر اشاعیده :

« نه فلور، نه دوده، نه ده غونقورلر... بونلرک
هیچ بری طبیعتی لوتی قدر درین وصیمی کورمه مش
ایدی. « سالامبو » ایله « ایزلاند بالقیجیسی » مقایسه
ایدیله جک اولورسه لوتی نک نه یوک بر قدرت صنعتکارانه یه
مالک اولدیغی درحال آکلاشیلیر. اناطولی فرانسی
کچی... »

وبونلری هپ اوقویان، کورن، تقدیر ایدن، تنقید
ایدن هپ اوزاتدر. او؛ لوتی نک برقاچ سطر ایچنده
ابداعه موفق اولدیغی نامتناهی لوحه لری دماغنده یاشا-
تیرکن درحال بیوک رسام قورونک نفیس و ذی حیات
په یزائرلیخی، مثلاً (بومثالرده دوچار اسراف اولمیورمی؟)
مثلاً (کول) ی، (ایتالیا خاطره سی) فی خاطر لایور.
دیرکن بحت لوتی دن رسام قورویه انتقال ایدرک اونک
صنعت حقنده کی فکرلری ایضاح اولونیور. خیر، شو
حقیقی اعتراف ایدیکز فوآد بک! سز لوتی نک آثارنی
دوشونورکن رسام قوروی خاطر لایورسکز، بلکه
بزه رسام قورو واونک بزجه مجهول اولان تابلولری
حقنده معلومات ویرمک وسیله سنه نائل اولق ایچون
لوتی نک صحیف صنعتی دماغزده یاشاتیور کی کورو-
نیورسکز. فقط بیلیرمیسکز، هر فرصدن استفاده ایله
صحیف افکار عمومییه فرش معلومات ایتک مراقی، بحثی
نه قدر تشعب و تشویش ایدیور و سز بیلیمیه رک
دوشدیککز « لایرنه » ایچنده کندیکزی نه قدر غائب

ایدیورسکز؟ چونکه لیسته بوقدرله ده تمام اولمیور.
کوستاوانسونک لوتی حقنده کی فکری اکلاشیلقدن
والم فکریسیله اونک یعنی لوتی نک ده قادانلردن هیچ
فرقی اولمدیغی سویلندکن صوکره بر یرده (سوبره
قتیویست) و براز اشاعیده (امپره سیونیست) صفتلریله
ادیب مشارالیه تلطیف اولونیور. نهایت منقد زورر
په لیسینه نک فکری ده ایضاح اولنه رق :

« بن بومطالعیه قسماً اشتراک ایتکله برابر... »

مقدمه سیله عندی بر مطالعه یوروتیلیور.

محمد فوآد بکی سودیکمز ایچون بزم کنج، غیور،
معلوماتلی بر ادبیز اولقله اکتفا ایتمه سنی و کندیسنی
بهوده فرانسه ادبایی صره سنده کوسترمکه چالیشمانی
خالصانه توصیه ایدرز. یالکز پهرلوتی نک استانبولی
زیارتی مناسبتیه پیش چشم حیرتمزه کتبخانه لر طولوسی
مجلداتیه بر فهرست ادبا آچان وبونلری هپ تدقیق
وتبع ایتدیکنی ایما ایتک ایسته ین کنج محرر دائماً
اولدیغدن فضله کورونمک هوسنه مغلوب اولدیغی ایچون
یازیلزنده غایه ایله موضوعک زمان زمان برندن آیری
دوشهرک خیلی مدت یان کوزله باقیشدقن صوکره جبری
بر تقلصه ینه برلشدکلری کوریوروز.

یازی یازمغه پک مستعد اولان محمد فوآد بک یازیق که
بو یازیلریله بزه هیچ صمیمیتی کوسترمه یور واولدجه
دکرلی اولان مزیت صنعتکارانه سنی بوش و نتیجه سز
بر حرص اشهار ایله هبا ایدیور.

همیز بیلیرز که اوروپا آثار و ادبایی حقنده بیان
مطالع ایتک پک قولایدز. برقاچ کیجه لک برسی و تبعله
یوزینی کورمدیکمز یوزلرجه آثارک محتویاتسندن بحث
ایدر وبونلر حقنده ایجاب ایدر سه تنقیدلریله یاپارز.
فقط خلقی آلداتمقن نه چیقار؟ اوبزم دائماً ایچ یوزمزی
کورمکه هوسکاردر. صمیمتک اکبرنجی شرائط موفقیتدن
اولدیغی محمد فوآد بک عجا نیچین تقدیر ایتیور؟

نشانطاشی ۱۰ اغتوس ۳۲۹